

בעניין:

1. _____ דווידי
ת"ז _____

2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע"ר

ע"י ב"כ עוה"ד דניאל שנהר (מ"ר 41065) ו/או סיגי בן-ארי (מ"ר 37566) ו/או
חוה מטרס-עירון (מ"ר 35174) ו/או עידו בלום (מ"ר 44538) ו/או אלעד כהנא
(מ"ר 49009) ו/או נועה דיאמונד (מ"ר 54665) ו/או נמרוד אביגאל (מ"ר 51583)
ו/או בנימין אחסתרובה (מ"ר 58088)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

1. מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית
2. קצין משטרה צבאית ראשי
3. נציב שירות בתי הסוהר
4. המפקח הכללי - משטרת ישראל

באמצעות פרקליטות המדינה
צלאח א-דין 29, ירושלים 91010

המשיבים

עתירה לצו Habeas Corpus

מוגשת בזאת עתירה למתן צו-על-תנאי, המופנית אל המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם כדלקמן:

- א. למשיב 1 - מדוע לא יודיע למשפחת העותר 1 (להלן: **העותר**) מה עלה בגורלו של העותר, שנעצר בידי כוחות הביטחון של ישראל ביום 18.12.11 ואשר מקום הימצאו מאז מעצרו אינו ידוע; אם הוא מוחזק על-ידו או על-ידי מי מטעמו – היכן הוא מוחזק ומכוח איזה דין; ואם שוחרר או הועבר לגורם אחר – מתי, היכן, לידי מי, ומה ידוע לו על מקום הימצאו היום. ככל שהעותר מוחזק בידי רשות ישראלית שלא כדין, יתבקש בית-המשפט להורות על שחרורו.
- ב. למשיב 2 – מדוע לא יחזיק בידי מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של כל עצור, תושב השטחים, המוחזק על ידי איזו מרשויות המדינה.
- ג. למשיבים 3 ו-4, באם העותר מוחזקת בידי מי מהם - מדוע לא ירשמו כדין, ובזמן אמת, את מקום מעצרו של עצורים.

בקשה לקביעת דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה.

עניינה של עתירה זו בזכותו היסודית ביותר של עצור, שנעצר על ידי חיילים או כוחות ביטחון אחרים של ישראל, שדבר מעצרו ומקומו ייודעו. בזכות זו תלוי מימושן של זכויות אחרות של העצור – לייצוג משפטי, להתערבות בעניין תנאי מעצרו וכד'. הזכות היא גם זכותה של משפחת העצור, לדעת מה עלה בגורל יקירתו והיכן היא מוחזקת.

הדין מורה, כי הודעה על מקום מעצרו של עצור תימסר לאדם הקרוב לו **ללא שיהוי**. למשפחת העותר לא נמסר דבר, מאף גורם רשמי. מאחר שהעותר אינו רשום במסופי המשיבים 2 או 3, אין בידי משפחת העותר לדעת היכן הוא מוחזק.

הזמן החולף מגביר את חוסר הוודאות בו חיה המשפחה, את דאגתה ואת חרדתה. הזמן החולף גם מסכל – מרגע לרגע – את מימוש זכויותיו היסודיות ביותר של אדם המצוי במשמורת והוא נטול כוח להגן על ענייניו בעצמו.

אם עודנו בידי רשויות המדינה, זכאית המשפחה על פי דין לדעת **מייד** אודות מקום הימצאו ולמנות עורך דין שייצגו בהליכי המעצר. אם יצא מידי המדינה, חובה על המדינה לספק **בדחיפות** כל מידע שיסייע באיתורו, ובהגנה עליו במידת הצורך.

במספר עתירות הביאס קורפוס שהוגשו על-ידי העותר 2 לבית-משפט נכבד זה, בעניין תושבי השטחים שנעצרו על-ידי חיילים או כוחות ביטחון אחרים של ישראל, בית-המשפט קבע תקופה **מקסימלית** של **24 שעות** שבגדרה על המשיב היה להשיב לעתירה. כך, למשל, בבג"ץ 5117/09 **נזאל ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**.

ואלו הם נימוקי העתירה

ענייניו של העותר

1. העותר, בן 17, תושב חווארה, שליד שכם.
2. ביום 19.12.11 פנתה משפחת העותר אל העותר 2 (להלן: **המוקד** או **המוקד להגנת הפרט**) בבקשה לסייע לה באיתור העותר, וזאת לאחר שיום קודם לכן, ה-18.12.11, סביב השעה 10 בבוקר, נעצר העותר ממקום עבודתו בכפרו חווארה.
3. בו ביום פנה המוקד למרכז השליטה שבמפקדת המשיב 2 (להלן: **המשל"ט**), בבקשה לסייע באיתור העותר. במקביל, פנה המוקד למרכז השליטה שבמפקדת המשיב 3, אשר מסר כי אין רישום על שמו של העותר.
4. בעקבות תשובה זו שב ופנה המוקד למשל"ט, ואחרי שהובהרה בהילות העניין, מסר חייל במשל"ט כי הבין מחמ"ל החטיבה המרחבית שומרון כי הכוח שעצר את העותר **עדיין מחזיקו בבסיס צבאי, שאינו מתקן כליאה מוכר ומוכרז**. הסיבה להחזקת העותר במקום שאינו מוכר כמקום כליאה, לדברי חייל המשל"ט, היא **שהכוחות ממתינים להגעת שוטר, ומאחר ששוטר טרם הגיע, אין באפשרותם לדעת "מה לעשות עם העצור"**.

5. מכאן, שהעותר מוחזק במקום שאינו מתקן כליאה על-פי דין, כך שאינו מותאם להחזקת כלואים, ואינו מוכר ככזה. בנוסף, ישנה כאן שורת מחדלים חמורים: מיקומו המדויק של העותר אינו ידוע; לא ניתן למשפחה כל מידע על מעצרו ומקום החזקתו; העותר לא נרשם כעצור. אם כך, כרגע הוא מחוסר הגנה לחלוטין מפני שרירות הכוח שעצר אותו. מחדלים אלו נמשכים מזה למעלה מ-30 שעות, נכון למועד הגשת עתירה זו.

6. העותר 2 הוא ארגון זכויות אדם, המסייע לפלסטינים תושבי הגדה המערבית, שזכויותיהם קופחו בידי המשיב. בין שאר פעולותיו, הוא מסייע באיתור מקום החזקתם על עצורים שנעצרו על ידי כוחות הביטחון של ישראל.

הטיעון המשפטי

הודעה על מקום מעצר – חובתם של המשיבים 1 ו-2

7. אין צורך להכביר מלים בדבר הזכות למסירת הודעה בדבר מעצרו של אדם ומקום החזקתו. זכות זו, זכות יסוד היא – הן של העצור והן של בני משפחתו. זכות זו מהווה חלק מזכות היסוד לכבוד האדם. מערכת שלטונית שאינה מקפידה על קיומה, אלא מעלימה ומחביאה אנשים שבמשמורתה מבני משפחותיהם במשך פרקי זמן ניכרים, נוהגת באכזריות הפוגעת קשות בצלם האנוש של העצור ובני משפחתו.

8. סעיף 53(א) לצו בדבר הוראות בטחון [נוסח משולב] (אזור יהודה והשומרון) (מס' 1651), התש"ע–2009, קובע כי:

"נעצר אדם, תימסר ללא שיהוי ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו לאדם הקרוב אליו, זולת אם ביקש העצור שלא להודיע כאמור" (כל ההדגשות בעתירה שלי – ד.ש.).

9. גם בפסיקת בית משפט נכבד זה הוכרה הזכות למסירת הודעה כאמור כזכות יסוד. כדברי המשנה לנשיא מ' אלון בבג"ץ 670/89 עודה ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, פ"ד מג(4), 515, 517:

"חובת הודעה זו הינה פועל יוצא מזכות יסוד הנתונה לאדם שנעצר כדת וכדין על-ידי השלטונות המוסמכים, שאלה יביאו את דבר מעצרו לידיעת קרוביו, למען יידעו מה עלה בגורלו של קרובם העצור וכיצד ניתן להושיט לו העזרה הדרושה לו כדי להגן על חירותו. זכות זו זכות טבעית היא, ונגזרת היא מכבוד האדם ומעקרונות הצדק הכלליים, ונתונה היא הן לעצור עצמו והן לקרוביו".

10. בשנת 1995, לאחר שהמשל"ט לא עמד בחובותיו, הגיש המוקד להגנת הפרט עתירה נוספת לבג"ץ (בג"ץ 6757/95 חירבאוי ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון (לא פורסם). במסגרת הליך זה, נתן בית המשפט העליון תוקף של פסק דין להסדר שהגיעו אליו הצדדים, שלפיו:

"א) עם מעצרו של אדם תושב האזור, תימסר ללא שיהוי הודעה על מעצרו ומקום מעצרו באמצעות הטלפון למספר טלפון אותו ימסור העצור לגורם העוצר.

הגורם העוצר ימסור הודעה טלפונית כאמור, וירשום בטופס שיוכן לצורך כך פרטי ההודעה שמסר ופרטי מקבל ההודעה.

במידה וביקש זאת העצור, תימסר הודעה טלפונית גם לעורך דין שהעצור נקב בשמו ומסר פרטיו, הגורם העוצר יודיע לעצור על זכותו זו...

(ב) **מרכז השליטה הצה"י** (בין שהמדובר במרכז השליטה ובין שהמדובר בגורם אחר) **יקבל מכל הגורמים... מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של עצור אחת ליממה, באופן שניתן יהא לאתר העצור, לפי פניה בכתב של גורמי חוץ.**

(ג) **מרכז השליטה הצה"י לימסור פרטים מן המידע האמור, על פי פניה בכתב של אגודות ציבוריות שעיסוקן בכך, ו/או על פי פניה בכתב של עו"ד מיזופה כוח המייצג את העצור או משפחתו.**

לאחר העברת הפניה בכתב יוכל הגורם הפונה לקבל את המידע באמצעות הטלפון".

11. זכות היסוד מצאה ביטוי גם בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה (הנחיה 4.3002 מיום 4.1.2004) בה נכתב "חובת ההודעה על מעצרו של אדם הוכרה בפסיקה כזכות יסוד של העצור ושל קרוביו, הנגזרת מכבוד האדם ועקרונות הצדק הכלליים".

12. הנה כי כן, מחובתו של המשיב 1 למסור למשפחתו של העצור הודעה, בין טלפונית ובין בדרך אחרת, על עובדת מעצרו ומקום החזקתו. מחובתו של המשיב 2 להחזיק מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של כל עצור ועצור. כגיבוי לחובה זו, נקבע מנגנון שיאפשר למשפחות לפנות לארגונים כדוגמת המוקד ולעורכי-דין, על-מנת לקבל מידע עדכני אודות מקום המעצר של יקיריהן, וזאת באמצעות המשל"ט.

13. נושא איתור העצורים ותפקוד המשל"ט נדון גם בהחלטתו של כב' הרשם בעז אוקון בבג"ץ 9332/02 ג'ראר נ' מפקד כוחות צה"ל. בהחלטתו כותב כב' הרשם :

"מסירת המידע מהווה אמצעי בקרה ופיקוח, אך יש לה חשיבות אנושית מבחינת העצור המאבד באחת את השליטה בחייו. יש לדיווח משמעות שלא ניתן להפריז בחשיבותה מבחינת בני המשפחה, אשר קרוב להם נעלם "בלא הסבר". ההגנה על הפומביות מהווה ערובה למניעת שימוש לרעה ביכולת לעצור, ומונעת שימוש בלתי מרוסן ביכולת זו. אכן, כוחה של המדינה, ויהיו כוונותיה טובות ככל שיהיו, הוא גדול. בלא דיווח עלול כוח זה לצאת מכלל שליטה, גם אם הוא מוסבר בשיקולים ביטחוניים. ויתור או הגמשה טומנים בחובם סיכונים ברורים. הנסיון מלמד ששימוש יתר בכוח, שלא שורש בעיתו, יוצר מציאות חדשה. הכוח אינו כמו בומרנג, כשמשחררים אותו – הוא לא חוזר. על כן מצווה הרשות להקפדה של ממש בכל הנוגע להפעלת סמכויות המעצר. הקפדה זו מחייבת דיווח מיידי על עצם המעצר".

14. מכאן שני הסעדים הראשונים המבוקשים בעתירה שעניינם מחויבותם של המשיבים במסירת הודעה על מעצרו ומקום מעצרו של אדם ומחויבותו של המשיב 2, באמצעות המשל"ט, להחזיק בידיו מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של כל עצור המוחזק על ידי מי מזרועות המדינה.

רישום העותר במקום המעצר

15. מובן מאליו כי לכל עצור ישנה זכות שמקום מעצרו יהיה ודאי וברור לכל. רישומו של עצור במקום מעצרו הוא תנאי הכרחי למימוש זכויותיו. רק כך יוכלו משפחתו ועורך דינו לברר עם האחראים על מקום המעצר מהו מעמדו, מצבו הבריאותי, תנאי מעצרו, האם ומתי ניתן להיפגש עימו וכדומה. רק כך יוכלו לפעול למען מימוש זכויותיו כעצור. אף זכותו של עצור להיות נוכח בהליכים המשפטיים המתנהלים נגדו תלויה ברישומו המסודר במקום מעצרו.

16. אי רישומו של עצור במקום המעצר פוגע קשות בזכויות הבסיסיות שלו ושל בני משפחתו. מערכת שלטונית שאינה מקפידה על רישום העצור במקום מעצרו ועל היכולת לקבל אינפורמציה שוטפת על סמך רישום זה, אינה ממלאת את חובתה ומועלת בתפקידה.

17. רישום ראוי של עצורים מוסדר בחקיקה הן באשר לעצורים המוחזקים בידי המשיב 3 והן באשר לעצורים המוחזקים בידי המשיב 4.

רישום עצורים המוחזקים בידי המשיב 3

18. בשל החשיבות העליונה שיש לרישומו של עצור במקום מעצרו, עוגנה חובת הרישום בחקיקה ראשית. סעיף 4 לפקודת בתי הסוהר (נוסח חדש) תשל"ב-1971 קובע כי :

"התקבל אדם לבית סוהר ידאג מנהל בית הסוהר שיירשמו בנוגע אליו הפרטים שנקבעו".

19. בפרק 5 להוראות שירות בתי הסוהר (סעיף 5.06) נכתב :

"בבית הסוהר יתנהל רישום מעודכן ומדוייק לגבי כל אסיר המוחזק בו הכולל את האסמכתא למאסרו ומציין את תקופת המאסר או המעצר, חישוב מועד תום ריצוי העונש, ומועדים נוספים הנדרשים לצורך חישוב פרקי זמן מינימלי המהווים תנאי להענקת טובות הנאה (כגון: חופשות) או זכויות מוקנות (כגון: דיון בוועדת שיחרורים) לאסיר".

רישום עצורים המוחזקים בידי המשיב 4

20. ההוראות העוסקות ברישום עצורים המוחזקים בידי המשיב 4 מרחיקות לכת אף יותר מאלו החלות על העצורים המוחזקים בידי המשיב 3. בסעיף א3(2) לפקודת המטה הארצי 12.03.01, שכותרתה "הטיפול בכלואים בבית המעצר" נקבע כי :

”לא יכלא אדם בבית המעצר, לפני שהממונה על החקירה או על המעצר מסר הודעה על המעצר לבני משפחתו, ולפני שראיין אותו קצין והודיע לו על זכותו ליצור קשר עם עורך דיין”

21. מכאן הסעד השלישי המבוקש בעתירה, שעניינו הפקת לקחים מהמקרה הנוכחי, אשר אינו המקרה הראשון בו נתקל המוקד בחוסר הקפדה על הנהלים הקבועים בחוק מצד המשיבים, והקפדה על נהלים שימנעו היעלמות עצורים, כדוגמת העותר.

22. ממהותה של עתירה זו שהיא אינה מגובה בתצהיר ובייפוי כוח מטעמו של העותר. לעתירה מצורף תצהיר וייפוי כח מטעם המוקד בנוגע לקבלת המידע אודות העותר במשרדיו ובנוגע לפעולותיו בעניינו.

מטעמים אלה, מתבקש בית-המשפט הנכבד להוציא בדחיפות צו על תנאי כמבוקש בראש העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיב, להופכו להחלטי ולהטיל עליו את הוצאות המשפט ושכר טרחת עו”ד.

ירושלים, 19 בדצמבר 2011

דניאל שנהר, עו”ד
ב”כ העותרים

(ת.ש. 71145)

תצהיר

אני הח"מ, אורלי ברמק נושא ת.ז. מס' 038254942, לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהירה בזה בכתב כדלקמן:

1. אני עושה את תצהירי זה בתמיכה בעתירה לצו הביאס קורפוס בעניינו של תושב הגדה המערבית.
2. אני רכזת תלונות במוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר.
3. הריני לאשר, כי כל הפרטים המצויינים לגבי העותר 1 התקבלו ממשפחתו ונאספו במשרד המוקד על ידי צוות מיומן.
4. כל הפרטים אודות ניסיונות האיתור של העותר נכונים ונרשמו באופן מדויק.
5. הריני להצהיר כי זהו שמי, זוהי חתימתי וכי תוכן תצהירי זה אמת ונכון.

אורלי ברמק

הנני מאשר בזה כי ביום 19.12.11 הופיעה בפני, עורך דין דניאל שנהר, במשרד המוקד להגנת הפרט ברח' אבו עוביידה 4, ירושלים, הנ"ל, המוכרת לי באופן אישי, ואחרי שהוזהרתי כי עליה להצהיר את האמת וכי תהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן, אישרה את נכונות הצהרתה הנ"ל וחתמה עליה בפניי ובנוכחותי.

דניאל שנהר, עו"ד